

ROMEO A JULIA V KOMIKSE

VEKOVÁ SKUPINA

8.-9. ročník ZŠ, SŠ

LITERÁRNA PREDLOHA

W. Shakespeare: Romeo a Julia (grafický román)

www.theatre.sk/knihy/publikacie/romeo-a-julia

MOŽNOSTI VYUŽITIA

Škola (Slovenský jazyk a literatúra)

Dramatický krúžok

Knižnica

CIELE a TÉMY

- sprostredkovať zákonitosti dramatického textu,
- priblížiť obsah textu tak, aby zaujal teenagerov
- motivovať k prečítaniu pôvodnej drámy
- chcem a musím
- očakávania a motivácie mojich rozhodnutí

POMÔCKY

baliace papiere, lepiace poznámkové stickery, písadlá, pracovné listy, kancelárske papiere, prehrávač hudby (mobilný telefón + reproduktor)

ČAS

3 x 45 minút

USPORIADANIE PRIESTORU

priestor s možnosťou voľného pohybu

AUTORKA METODIKY

Veronika Kořínková / Dramacentrum EDUdrama

Projekt vznikol v spolupráci s Divadelným ústavom v Bratislave

PRIEBEH LEKCIE

KÝM ZAČNEME

Metodický list ku grafickému románu podľa pôvodnej divadelnej hry W. Shakespeara *Romeo a Júlia* je vystavaný priamo pre potreby vyučovacieho procesu. Pri výstavbe metodického scenára sme vychádzali zo základných prvkov výstavby akejkoľvek drámy, kde postava v priebehu deja (príbehu) rieši nejaký problém (konflikt).

Aktivity vyučovacieho bloku boli volené predovšetkým tak, aby zaujali študentov. Pri ich koncipovaní sme teda hľadali styčné body dramatického textu a života súčasnej mládeže. Takýto osobný zážitok z textu, zhmotnenie postáv cez vlastné jednanie a vytvorenie ich plastického obrazu, prirodzene vzbudí záujem, príbeh sa stane viac osobným a motivuje študentov k prečítaniu pôvodného textu. Forma grafického románu je zároveň pre mladú generáciu nielen vizuálne zaujímavá, ale napomáha tiež jednoduchšej orientácii v spleti udalostí dramatického deja a ľahšie sprostredkúva štruktúru dramatického textu od expozície po katastrofu.

Stýčným bodom sa nám stalo prostredie, v ktorom sa dej odohráva. Renesančná Verona cez konflikt dvoch rodov prináša polaritu, ktorá je prirodzenou súčasťou aj našich životov. O to viac pre teenagerov, ktorí sa potrebujú vyhraničiť, chcú niekam patriť, vyjadriť svoju príslušnosť k skupine či názoru.

Hlavné postavy Romeo a Júlia, okrem príbuznosti veku, sú rovnako ako všetci dospievajúci vystavení rôznym očakávaniam a požiadavkám. Rodičia, škola, okolie, povinnosti, budúcnosť. Ale aké miesto v tom všetkom majú ich vlastné predstavy a očakávania, ako ich túžby ovplyvnia vývoj deja a riešenie situácie?

Takáto praktická forma vyučovania pri sprostredkovaní dramatického textu prináša ešte ďalší rozmer. Necháva text len dvojrozmerným, ale prenáša ho do priestoru, rovnako ako divadlo formou inscenovania na javisku. Grafický román svojimi princípmi veľmi prirodzene napomáha pochopeniu princípov inscenovania. Rovnako ako v jednotlivých obrazoch komiksu, aj v divadelných mizanscénach má význam každý prvok, postoj či gesto.

Program je vystavaný blokovo, na prvý pohľad nemusia všetky aktivity priamo nadväzovať na pôvodný text. V spoločnom kontexte však vytvárajú plastický obraz a napomáhajú hlbšiemu pochopeniu deja.

Program môžete absolvovať vcelku (3x 45min.), rozdeliť ho na menšie časti (každá časť je koncipovaná na 45 min.) alebo podľa potreby použiť jednotlivito iba vybrané aktivity.

VSTUP DO DEJA / ROZHOVOR V KRUGU

Aktivita: spolu so žiakmi sedíme v kruhu, lektor predstaví priebeh programu a úvodné východiská, nadviaže so žiakmi rozhovor o konflikte dvoch Veronských rodov.

Lektor/-ka:

Dnes sa presunieme do talianskeho mesta Verona. Príbeh Romea a Júlie pravdepodobne trochu poznáte. Každý z nich bol príslušníkom starobylého, vznešeného rodu. (Môžete použiť aj úvodné verše prólogu: Sme v krásnej Verone, kde teraz dvoje / vážených rodín, ktoré sa už prv / vraždili, novú chuť má na rozbroje / a zas im bude ruky špiniť krv.) Tieto rody boli v neustálom konflikte, nikto si však už nepamätá prečo vôbec.

Ak by sa príbeh neodohrával niekoľko storočí dozadu, ale dnes, čo by mohlo byť kameňom sváru, prečo, kvôli čomu by mohol vzniknúť ich konflikt?

Tip: Snažte sa žiakov motivovať nahodením možností, napr. zaočkovať či nezaočkovať, obľúbené psi či mačky, Slovan vs. Spartak, káva alebo čaj... Určite prídu s vlastnými nápadmi. Nepodsúvajte im však svoje riešenia a nezľaknite sa aj extrémnych konfliktov, ktoré pomenujú. Je dobré, že ich vnímajú, v tejto chvíli ich ale nerozoberajte a neupozorňujte na ne.

TRHOVISKO / POHYBOVÁ HRA V PRIESTORE

Pomôcky: papieriky dvoch farieb (podľa počtu žiakov v skupine z každej farby polovica), prehrávač.

Hudba: napr. The Sounds of Shakespeare: *Nuttmigs and Ginger* – The Musicians of Swanne Alley

Aktivita: Žiakom v rôznom poradí rozdáme papieriky, počas hudby si papieriky ľubovoľne vymieňajú, pričom jeden papierik nesmú mať v ruke dlhšie ako 2 – 3 sekundy a nemôžu si ho vymieňať s rovnakou osobou. Na zastavenie hudby všetci dvihnú svoj papierik, nikto nesmie byť bez papierika a nikto nesmie mať v rukách dva papieriky. Vymieňanie so zastavením hudby zopakujeme 3x. Na záver sa žiaci rozdelia do dvoch skupín podľa farby papierika, ktorý im ostal v ruke ako posledný.

Lektor/-ka:

Či chudobný, bohatý, poddaný alebo pán, každý patrí k jednému zo slávnych Veronských rodov. Keď raz u niekoho slúžiš, ješ jeho chlieb a si členom jeho domu. Teda aj s názormi, ktoré tvoj pán vyznáva.

Stretneme sa teraz na Veronskom námestí, každý z vás dostane papierik jednej farby.

(Podľa pravidiel vyššie vysvetlite žiakom priebeh hry.) Na záver: *ten papierik, ktorý vám teraz ostal v ruke, predstavuje farbu vášho rodu. Rozdelte sa do skupín podľa farieb.*

NÁMESTIE / POSUNUTIE DEJA, STORYTELLING

Aktivita: žiaci sedia so zatvorenými očami a snažia sa vytvoriť si predstavu podľa rozprávania lektora

Lektor/-ka:

Presunieme sa na Veronské námestie, niekedy v 16. storočí. Pre lepšiu predstavu si môžete na chvíľku zavrieť oči. Okolo vás zo štyroch strán sú domy, s troma či štyrmi podlažiami, plytkou škridlovou strechou, radmi okien s drevenými okenicami, na prízemí s oblúkovými arkádami, v jednom rohu veža z červených pálených tehál, na druhej strane priečelie kostola so schodiskom a sochami svätých. Na zemi je len tisíckami nôh, koní a dobytky udupaná hlina, v strede námestia kamenná studňa s jednoduchou fontánkou v strede. Na tomto námestí sa stretávajú Verončania, aby kupovali či predávali svoj tovar, alebo len nabrali vodu zo studne či klebetili.

RODOVÉ DESATORO / SKUPINOVÁ PRÁCA

Pomôcky: hárok baliaceho papiera pre každú skupinu, pastelky/fixy príslušných farieb podľa skupín.

Aktivita: žiaci rozdelení podľa farieb na Kapuletovcov a Montekovcov v priebehu 10 minút vymýšľajú svoje „rodové desatoro“, desať zásad, ktorými sa riadi ich rod. Na záver si skupiny svoje desatoro navzájom prečítajú.

Lektor/-ka:

Každý vznešený rod má svoju históriu, piliere svojho presvedčenia, pevné zásady, ktorých sa pridrižiava. Vo svojich skupinách budete mať teraz 10 minút na to, aby ste vymysleli a napísali svoje „rodové desatoro“. Niečo, čoho sa držíte, čo pravidelne dodržiavate alebo prečo vám váš nepriateľský rod vadí, či nariadenie, ako sa k nim (ne)správať.

Tip: ak žiaci nebudú vedieť, kde začať, pokojne im pripomeňte niektoré možnosti, ktoré spomínali na začiatku, prečo by mohol vzniknúť konflikt. Jedným z bodov desatora tak môže byť napr. pijeme len kávu, domov chodíme len za svetla, pred Kapuletom si vždy odpľujem... nesnažte sa korigovať prúd ich kreativity.

DVA RODY / ULÍČKA VODCU

Aktivita: členovia skupín sa postavia oproti sebe v dvoch radoch. V dohodnutom poradí vystúpi o krok dopredu vždy jeden člen skupiny – vodca, vykrikuje provokačný pokrik alebo jeden z bodov rodového desatora, ostatní členovia skupiny po ňom pokrik s gestom zopakujú. Skupiny sa v pokrikoch striedajú, kým si ako vodca nezakričí každý jeden jej člen, alebo sa pokrikovanie nezvrhne na nekoordinovanú šarvátku.

Lektor/-ka:

Lenže na pravé poludnie, keď je slnko najvyššie a na námestí vrie nielen vzduch, ale aj napätie, sa zrazu zatvárajú okenice a všetci sa snažia skryť. To preto, že prišli Kapuletovci a Montekovci. A hoci je vo Verone zákaz verejných bitiek, snažia sa vyvolať šarvátku, pristihnúť druhú stranu pri akejkoľvek chybe a hodiť to na nich.

„Namojdušu, nebudem sa s nimi babrať; ešteže čo, hneď s nimi vybabrem!“ – tak sa hecovali.

Postavte sa teraz v dvoch radoch oproti sebe. Pamätáte si, ako vás na námestí pristihli pri pašovaní správy? A práve preto teraz môžu začať hádku! Naša hádka bude prebiehať takto: (podľa pravidiel vyššie vysvetlite žiakom priebeh hry). Vodca skupiny môže zakričať akýkoľvek pokrik na vyvolanie hádky, alebo niektoré heslo z vášho rodového desatora. Tip: ak žiaci nebudú vedieť začať, prvý pokrik zakričte vy, napr. „Vy hladkači mačiek!“ alebo „Pred Kapuletom si vždy odpľujem, tľuj!“ Nevadí, keď sa hra zvrhne na nekoordinované vykrikovanie. Dôležité je, aby mal každý možnosť „vypustiť“ svoj hnev či napätie. Uvidíte, že aj vás to začne baviť.

Reflexia:

V kruhu sa porozprávajte, ako sa žiaci v tejto roztržke cítili, prípadne čo si uvedomili o konfliktoch a ich vyvolávaní.

II.

IZBA / POSUNUTIE DEJA, STORYTELLING

Aktivita: žiaci sa pohodlne usadia, so zavretými očami počúvajú rozprávanie lektora

Lektor/-ka:

Hluk z námestia možno doľahol aj do tvojej izby. Máš toľko rokov, ako práve máš. V tvojej izbe je príjemné prítmие. Cez krúžky krivolakého žltkastého skla na oknách preniká z ulice iba trochu svetla. Tehlové steny sú do polovice obložené drevenými tabuľami s mozaikami z rôznofarebného dreva, na jednej strane izby je kamenný krb, oheň v ňom nehorí, lebo sa ti nechcelo priložiť. Ležiš na mäkkých vankúšoch, pod sebou máš pokrčenú zamatovú prikrývku, baldachýn na nebesiach tvojej postele je nedbalo zatiahnutý, na truhlici vedľa postele roztečené sviečky z predchádzajúcej noci. Za veľkými drevenými dverami počuješ hlasy svojich rodičov. Hovoria o tebe.

ČO O MNE HOVORIA RODIČIA / POSTAVA NA STENE, SKUPINOVÁ PRÁCA

Pomôcky: hárok baliaceho papiera (z druhej strany rodového desatora), písadlá príslušnej rodovej farby, lepiace poznámkové papieriky.

Aktivita: žiaci rozdelení do skupín na chlapcov a dievčatá si sadnú na stranu príslušného rodu Montek – chlapci, Kapulet – dievčatá. Na druhú stranu baliaceho papiera s desatorom obkreslia jedného zo skupiny ako obrys ležiacej chlapčenskej či dievčenskej postavy. V priebehu 5 minút každý napíše na lepiaci poznámkový papierik jednu vetu, čo o ňom hovoria jeho/jej rodičia. Skupiny sa o hláškach svojich rodičov môžu najprv porozprávať. Potom v skupinách postupne nahlas každý prečíta svoju vetu a nalepí papierik z vonkajšej strany siluety, najprv dievčatá, potom chlapci, pričom na záver lektor v každej skupine nalepí a prečíta vybrané repliky z textu Shakespearovej hry.

Lektor/-ka:

Teraz už nebudete iba Montekovci alebo Kapuletovci. Podľa toho, či ste chlapec, alebo dievča, stanete sa Romeom – jediným synom a dedičom Montekovcov, a Júliou – milovanou jedinou dcérou Kapuletovcov. Rozdeľte sa teraz na chlapcov a dievčatá a presuňte sa na stranu príslušného rodu. Z druhej strany vášho desatora obkreslite jedného z vás ako siluetu Romea a Júlie. Za dverami svojej izby ste počuli, čo o vás hovoria vaši rodičia. Pokojne si predstavte svojich vlastných rodičov: čo o vás hovoria, čo sú tie vety, ktoré vám stále opakujú? Porozprávajte sa o nich v skupine a každý za seba potom napíše jednu vetu na lepiaci papierik. Po dopísaní: Najprv prečítajú svoje vety dievčatá, potom chlapci, a nalepia papieriky z vonkajšieho obvodu postavy.

Tip: ak by žiaci nevedeli, akým smerom uvažovať, inšpirujte ich, napr.: „Mne mama vždy hovorila nesadaj si na zem, chceš mať deti; Dobre sa uč; Čo len z teba vyrastie...“ Repliky z divadelnej hry si vopred napíšte na lepiace papieriky, po prečítaní a nalepení k siluete budú lepšie zapadať medzi hlášky od žiakov. Na záver zhrňte, aké bolo postavenie mužov a žien zo šľachtických rodov v minulosti, teda aké reálne očakávania boli kladené na Romea a Júliu zo strany ich rodičov.

Na záver sa krátko porozprávajte, aké výhody máme dnes oproti týmto dobovým očakávaniam.

Východiská:

Chlapci, mladí šľachtici, teda aj Romeo: mal byť dedičom celého majetku, musel sa teda učiť, aby vedel majetok spravovať a zveľaďovať či sa výhodne politicky angažovať, musel byť zdatný v boji, aby vedel majetok ubrániť, zároveň bolo jeho úlohou výhodne sa oženiť, ideálne spojiť majetky s venom nevesty a splodiť syna, budúceho dediča.

Úlohou šľachtických dcér nebolo intelektuálne vzdelanie, vzdelávali sa v ručných prácach (aby mali ako tráviť čas, napr. vyšívaním), v umení a vedení domácnosti v neprítomnosti manžela (často to boli celkom veľké sídla, takže pomerne široký manažment), ich hlavnou úlohou však bolo vydať sa a porodiť syna, dediča (dcéra bola často sklamaním a zlyhaním ženy).

Repliky z hry:

Chlapci: On si je si sám sebe poradcom
Je taký tajomný a uzavretý
Nič neukáže ani nenaznačí
Krásu mu stihli zožrať vlastné červy
Asi má starosti – človek vtedy lezie sám sebe na nervy a netúži po spoločnosti
Smutný synček, zalezie do najtmavšej komnaty, zabední okná,
vymkne denné svetlo a sám si vyrobí umelú noc
Nevie sa dostať z čiernej nálady

Dievčatá: Nerozvinutý puk, čo nestihol rozprestrieť svoju krásu pod slnkom
Je mladá, ešte sa nestihla poobzerať po svete
... ešte zmúdreš
Nemám väčšie želanie, len dožiť sa tvojej svadby
Kde si sa len nacicala tej múdrosti?

PLES / POSUNUTIE DEJA, STORYTELLING

Aktivita: Žiaci počúvajú, podľa rozprávania lektora si vytvárajú vlastnú predstavu prostredia plesu.

Lektor/-ka:

A pretože Júlia už mala takmer 14 rokov, teda čas na vydaj, v dome Kapuletovcov sa dnes večer koná ples, kde má spoznať svojho budúceho manžela. Všade behajú sluhovia vo farebných livrejoch, kamenná príjazdová cestička je lemovaná horiacimi faklami, na veľkej drevenej bráne visí girlanda z divokých kvetov. Z okien domu na poschodí visia farebné zástavy s rodovým erbom, zábradlie schodišťa je vyzdobené nariasenou drapériou vo farbe Kapuletovského rodu. Na veľkých svietnikoch horia tisíce sviec, zo stien sa z obrazov dívajú predkovia, stoly sa prehýbajú pod misami so zrelým ovocím, hroznom, figami, jablkami, vonia syr a slané údené mäso. V hale sa už zbierajú hostia vo vznešených šatách, s maskami na tvári. A pri bráne už sa ukláňa skupinka veselých mladíkov, zamaskovaných Montekovcov, ktorí sa prišli inkognito zabaviť.

DVORSKÁ ETIKETA / TANEC V KRUHU

Aktivita: Žiaci vytvoria dva sústredné kruhy – vonkajší chlapci, vnútorný dievčatá. V rytme hudby sa oba kruhy hýbu smerom vpravo. Keď hudba zastane, členovia vonkajšieho a vnútorného kruhu oproti sebe sa majú zdvorilo pozdraviť podľa pokynov. Po každom zastavení sa kruhy do hudby posúvajú vždy opačným smerom. Zastavenie sa opakuje aspoň 4x. Na záver vzniknú dvojice (príp. trojice) podľa posledného zastavenia.

Hudba: napr. Spotify/Sounds of Shakespeare

Lektor/-ka:

Na ples sa tancovali vždy predpísané tance, v predpísanom poradí, s ustálenou choreografiou. Počas nich sa udržiavala zdvorilá konverzácia na ustálené témy. Takýto tanec si teraz vyskúšame. Dievčatá vytvoria vnútorný kruh, chlapci okolo nich vonkajší. V rytme hudby sa budete pohybovať smerom vpravo. Keď zastane hudba, s osobou, ktorá zastala oproti vám, sa zdvorilo pozdravíte.

- 1. pohľadom a jemným pohybom hlavy
- 2. drobným pukríkom s poklonou hlavy
- 3. poklonou s významným gestom
- 4. metaforou s prírodným námetom (napr. vaše oči žiaria ako hviezdy, váš postoj je pevný ako skala, a pod.)

PRVÉ STRETNUTIE / PRÁCA VO DVOJICIACH, TVORBA HAIKU

Pomôcky: text dialógu Romea a Júlie, 3 malé poznámkové papieriky pre každú dvojicu, papier a písadlo, prehrávač hudby a platforma na vyhľadávanie skladieb.

Aktivita: žiaci vytvoria dvojice podľa posledného zastavenia v tanci. Vypočujú si text prvého stretnutia Romea a Júlie. Na papieriky napíšu tri slová, každé slovo na jeden papierik, ktoré podľa nich vystihujú toto stretnutie Romea a Júlie (napr. očarenie – pobláznenie – okamih). Z nich majú potom vytvoriť vetu, krátke haiku ako verš z básne (napr. Pobláznení okamihom, ostali očarení.) Pre lepšiu predstavu si môžu prečítať príslušnú pasáž v komikse. Popritom dvojice premyslia, aká pieseň/hudba by znela v tejto scéne, keby boli jej režisérmi. Po kruhu potom dvojice prezentujú svoju prácu: najprv vyhľadajú a pustia skladbu, ktorú nechajú chvíľu znieť, jeden z dvojice prečíta slová, druhý potom prednesie vytvorený verš.

Lektor/-ka:

Vo víre tanca sa im zrazu stretli oči. Hoci si Júlia mala prezrieť svojho budúceho manžela, zbadala niekoho iného. A hoci Romeo prišiel kvôli svojej platonickej láske Rozalíne, jeho pozornosť upútala celkom iná dievčina. Po tanci sa stretli a ich prvé stretnutie vyzeralo takto. (Prečítajte dialóg prvého stretnutia z textu Prvého dejstva, 5. výstup: Romeo: Hoc aj nežne chytám tvoju dlaň, / môj dotyk môže sviatosť znesvätiť... pokračujte neutrálnym hlasom až po repliku Júlie: Váš bozk je ako z kníh.)

Vo dvojiciach sa teraz porozprávajte, ako na vás toto prvé stretnutie pôsobí a aké tri slová ho podľa vás vystihujú. Tieto slová napíšte každé na jeden papierik. Papieriky potom rôzne skladajte, aby ste z nich vytvorili verš, ten si zapíšte na papier. Pre lepšiu predstavu si prečítajte príslušnú pasáž v komikse. Keby ste boli režisérmi tejto scény, aká skladba by v nej znela? Vyberte a vyhľadajte ju. (Podľa pokynov vyššie si túto prácu prezentujte navzájom v kruhu. Na začiatok môžete žiakov motivovať svojou skladbou, napr. na odľahčenie atmosféry Love is in the air. ;))

Východiská:

Prvý dialóg Romea a Júlie v Shakespearovom texte je napísaný vo forme sonetu. Sonet bol v tom období považovaný za najintímnejšiu a najúprimnejšiu formu písaného textu. V dráme sa už táto forma nikde inde neobjavuje. Ich prvé stretnutie je teda aj svojou literárnou formou naozaj veľmi intímny a hlboký okamihom.

MOJE VNÚTRO / POSTAVA NA STENE, PRÁCA S TEXTOM

Pomôcky: pracovné listy s charakteristikami Romea a Júlie, lepiace poznámkové papieriky, písadlá, baliaci papier so siluetou postavy z predchádzajúcej aktivity.

Aktivita: opäť sa rozdelíme na chlapcov a dievčatá, Romeov a Júlie. Tieto skupiny rozdeľte do 5 dvojíc/trojíc (ideálne 5 chlapčenských a 5 dievčenských). Každá dvojica dostane pracovný list s ukážkou z komiksu a príslušným úryvkom z dramatickej hry, ktoré popisujú charakter Romea alebo Júlie. V skupinkách si prečítajú úryvky, potom sformulujú

vnútornú vlastnosť, ktorá z textu o postave vyplýva (môžu aj vetou) a napíšu ju na lepiaci poznámkový papierik. V kruhu si potom v poradí podľa scén postupne (na striedačku Romeovia a Júlie) prečítajte úryvky a papieriky s charakteristikou nalepujte dovnútra siluety na papieri.

Lektor/-ka:

Tento moment úplne zmenil Romea aj Júliu. A zrazu všetky ich povinnosti a očakávania rodičov, ako sme si ich hovorili pred chvíľkou, prehlušili ich vlastné túžby, sny a predstavy. Akí teda boli Romeo a Júlia? (Podľa pokynov vyššie vysvetlite žiakom aktivitu a prácu s pracovným listom.) Spoločne si teraz prečítame, čo ste sa o Romeovi a Júlii dozvedeli. Budeme čítať na striedačku, najprv Romeo, potom Júlia. Jeden z dvojice prečíta text, druhý charakteristiku, ktorú ste napísali a nalepí ju do vnútra postavy na papieri. Na postavách Romea a Júlie je teraz pekne vidieť, ako veľmi sa líši to, čo od nás očakáva naše okolie, škola, rodičia, všetky naše povinnosti a to, po čom túžime, aké sú naše sny a aký sme naozaj vo vnútri. Tento kontrast vytvára dramatické napätie a ovplyvňuje vývoj celého nasledujúceho deja.

Reflexia: Porozprávajte sa spoločne, v čom vnímate podobnosť so situáciou Romea a Júlie a rozporom medzi „chcem“ a „musím“.

III.

ŽIVÉ OBRAZY / PRÁCA S PREDLOHOU V SKUPINÁCH

Pomôcky: vybrané pasáže komiksu, papier a písadlá.

Aktivita: Na začiatok si zopakujte, čo sa zatiaľ udialo v príbehu Romea a Júlie, čo o situácii vieme. Nechajte rozprávať žiakov, pre komplexnejšie pochopenie dopĺňajte a osvetlite iba momenty z deja, ktoré sme v predchádzajúcich aktivitách priamo nespomínali, ale objavili sa v úryvkoch. Na ľahšiu orientáciu použite obrazové ukážky deja z komiksu. Žiakov potom rozdeľte do 3 skupín. Každá skupina bude pracovať s vybranou časťou deja v komikse. Z tej si vyberú a zapíšu 3 najdôležitejšie momenty, ktoré ovplyvnili vývoj situácie, bez ktorých by sa dej nevyvíjal tak, ako sa vyvíjal. Tieto potom pripravia ako 3 živé obrazy – zastavené nehybné scény vytvorené z vlastných tiel, ktoré vystihujú danú situáciu, moment. Na prácu im nechajte 15 – 20 minút. Potom si navzájom predvedzte jednotlivé scény v chronologickej postupnosti nasledovne: kým sa skupina nainštaluje do živého obrazu, ostatní majú zatiaľ zatvorené oči, na dohodnutý signál oči otvoria a popisujú videné. Prezentujúci sa zatiaľ nehýbu, ani nekomentujú svoj obraz. Ak diváci prídu aj s inými nápadmi, tieto najprv nekorigujte, situáciu popíšte a dovysvetlite na koniec. Postup opakujte pri každom ďalšom živom obraze.

Lektor/-ka:

Udalosti, ktoré sme doteraz rozoberali, sa v dramatickom texte nazývajú „expozícia“, teda úvod do deja, oboznámenie s prostredím a „kolízia“, teda zápleтка, udalosti, ktoré zamotajú situáciu. Čo zatiaľ o príbehu Romea a Júlie vieme, čo podľa vás teda spadá do expozície a čím sa udalosti zamotali?

Pozrieme sa teraz, ako sa príbeh vyvíjal ďalej. Rozdelím vás do troch skupín. Každá skupina dostane vybranú časť deja, ktorú si spoločne prečítate v komikse. (Podľa pokynov vyššie vysvetlite žiakom, ako budú pracovať s textom a pripravia živé obrazy troch najdôležitejších momentov v ich časti. Počas práce skupiny priebežne navštevujte a podľa potreby ich usmernite či motivujte. Po uplynutí času si prezentujte prácu skupín. Dopĺňajte a vysvetlite žiakom vývoj deja a rozdelenie dramatického textu do jednotlivých častí.)

Tip: Tretí blok aktivít a práce s textom by mal ideálne prebiehať s menším odstupom od predošlých dvoch blokov a po prečítaní celého textu. Forma komiksu je pre žiakov prijateľnejšia a pútavejšia, prečítanie celej hry by pre nich preto nemusel byť problém.

Východiská:

Expozícia / úvod

- situácia vo Verone, konflikt rodov Montekovcov a Kapuletovcov, predstavenie postáv
- v komikse zažité aktivity reprezentujú najmä dvojstrany 6-7, 8-9 a 10 (Prvé dejstvo, 1. výstup) a udalosti pred plesom

Kolízia / zápleтка

- ples a moment zaľúbenia Rómea a Júlie
- v komikse zažité aktivity reprezentujú najmä dvojstrany 26-27 a 30-31-32 (Prvé dejstvo, 5. výstup) a tie, s ktorými žiaci už pracovali v skupinách

Kríza / vyvrcholenie

- svadba Rómea a Júlie, zabitie Tybalta ako pomsta za Mercutia, vyhnanie Rómea
- v komikse zažité aktivity reprezentujú najmä strany 47- 48 a 49 - 58 (Tretie dejstvo, 1. výstup)

Peripetia / dejový obrat

- Júliine zasnúbenie s Parisom, Júlia po vypití elixíru uložená do hrobu, Rómeo nedostne list a kupuje si jed
- v komikse aktivitu reprezentujú strany 72 - 90

Katastrofa / rozuzlenie

- Rómeo a Júlia spoločne umierajú, vysvetlenie situácie, zmierenie rodov
- v komikse aktivitu reprezentujú najmä strany 95 - 105.

MEDIÁLNA SPRÁVA / ZHRNUTIE A REFLEXIA DEJA, PRÁCA V SKUPINÁCH

Pomôcky: papiera a perá.

Aktivita: žiaci sa rozdelia do dvojíc/trojíc. Každá skupina bude reprezentovať novinárov z konkrétneho média/periodika, ktoré zo svojho uhla pohľadu opisuje udalosti vo Verone. Skupiny si na záver prečítajú svoje články.

Lektor/-ka:

Tieto udalosti otriasli dianím v celej Verone aj širokom okolí. Písali o nich všetky dôležité malé aj veľké médiá, hovorilo sa o nich vo všetkých správach, ovplyvnili vývoj na trhu aj život v meste. Rozdelíte sa do dvojíc, pričom každá dvojica bude reprezentovať novinárov z konkrétneho média, ktorí o situácii písali. Nezabudnite, že každé médium má svoju rétoriku a štýl, podľa toho, komu je určené a aké hodnoty reprezentuje. Nebojte sa do svojich článkov zakomponovať aj dobové konvencie a kontext, napr. čo ste sa dozvedeli o postavení ženy/muža atď. A samozrejme, každý investigatívec má svoje overené zdroje, môžete teda použiť aj výroky vybraných postáv z hry, ak sa vám hodia.

(Podľa osobnosti žiakov im pridajte médiá: Verejnoprávne médium RTVS, *Hospodárske noviny*, týždenník *Žena a život*, denník *Nový čas*, *Dobré správy*, konzervatívny denník *Postoj*, *Refresher*, podľa potreby doplňte ďalšie).

ZÁVER / REFLEXIA A ROZHOVOR V KRUHU

So žiakmi sa spoločne porozprávajte o priebehu zažitých aktivít. Pomôžte si otázkami:

- Ktorá z aktivít vás najviac zaujala a prečo?
- Zdali sa vám niektoré aktivity náročné? V čom?
- Čo ste sa dozvedeli o príbehu Romea a Júlie?
- V čom vnímate podobnosť so súčasnosťou a svojím životom? V čom naopak rozdiely?
- Čo ste sa dozvedeli o dramatickej hre?
- Ako sa vám pozdáva divadelná hra v komikse? Čítal sa vám text ľahšie? Zaujal vás tento formát?
- Bavil vás tento spôsob učenia sa? Prečo?

VIAC O PROJEKTE

Viac o projekte Klasika v grafickom románe sa dočítate tu <https://www.theatre.sk/projekty/klasika-v-grafickom-romane>

PRÍLOHA / Texty k aktivite: Moje vnútro/postava na stene

Romeo (1)

(Lezie na teba láska?)

Ba skôr zo mňa. Chcem ju, to mňa nechce ona. (...)

Prečo sa láska mení na upíra?

Bremeno svojho žiaľu leda nesiem –

a ty mi ešte prehadzujes cezeň

svoj súci? Máš len plno pekných rečí,
bratranček – a môj žiaľ sa tvojím zväčší.

Láska je hmla a vzdych ju odveje.

Láska je v oku iskra nádeje,

ale aj more slz – to čo chceš ešte?

Láska je múdre šialenstvo, je z bied
pomáhajúci liek, i prudký jed.

(1.dejstvo, 1. výstup)

Romeo (3)

(Prídeme tam neskoro)

Mám strach, že privčas. Znepokojuje ma

voľačo, čo je ešte vo hviezdach –

akoby som už tušil trpký koniec

tých nočných radovánok. Predčasnú

smrť ako trest za premrhaný život,

čo trepotal sa márne v mojej hrudi.

Ale nech ten, čo stvoril ma, aj duje

do mojich plachiet – poďme na to, chlapci!

(1.dejstvo, 4.výstup)

Romeo (5)

Ach, ona učí planúť všetky sviece!

Ona tvár noci viac roztrbliece,

Než černoškinu vzácny diadém.

Nezaslúži si takú krásu zem.

Pri nej sa menia všetky krásavice

na čierne vrany vokol holubice.

Po tanci nájdem ju – a z mojej dlane,

čo sa jej dotkne sa dlaň svätca stane.

Lúbil som už? Dnes v noci prvýkrát

hovorím pravej kráse „mám ťa rád“!

(1.dejstvo, 5. výstup)

Romeo (7)

(...) Som bez mena

A neviem, ako sa ti predstaviť.

Svätica! Ak ťa nenávidieť vidím

to moje meno – tiež ho nenávidím.

Daj mi ho napísané – roztrhám ho.

Nie som nič, čo ti nejde do nôty.

(2.dejstvo, 2. výstup)

Romeo (9)

(Nech zapáči sa táto svadba nebu,

Aby nás po nej nenavštívil žiaľ.)

Amen. A môže aj najväčší žiaľ

smelo prísť – nezmenší už moju radosť,

že som smel prežiť túto chvíľu s ňou.

Ty spojíš naše ruky svätým slovom

a potom nech si urobí smrť, čo vie.

Keď ona bude moja – mal som všetko. (...)

Júlia, ak aj tebe preteká

rovnakým šťastím srdce, potom skús ho

premeniť na slová a vdýchni

do povetria tú neskutočnú hudbu –

tú radosť, ktorá stretla mňa aj teba!

Júlia (2)

(Čo ty na to, Júlia, keby sme ťa vydali?)

Taká česť sa mi ani neprisnila.

Až uvidím ho, potom uvidím.

No moje oči budú iste budú hľadiet'

vám vyhovieť – a dobre budú hľadiet'.

(1.dejstvo, 3. výstup)

Júlia (4)

(zbadá Romea)

Dobre. že na tvári mám masku noci.

Nevidíš, že ma zalial rumenec.

Tak ty si počul, čo mi vyšlo z úst!

Čo teraz? Mám to odvolať? Byť slušná?

Neskoro. Zbohom, moja dobrá povest'.

Miluješ ma? Ja viem, že povieš „áno“.

Odprisahaš a predsa môžeš klamať.

Aj bohovia sa smejú z takých prisah.

Beriem ťa za slovo, ach Romeo,

ak ma máš naozaj rád, ma neoklam.

Máš azda dojem, že som ľahká korisť?

Začnem sa mračiť, budem samé „nie“

len aby si mi dvoril. Priznám sa však –

vzbĺkla som láskou k tebe, Romeo.

Vyzerá to, že flirtujem? Nie! Ja ti prisahám –

som veľmi slušná. Slušnejšia ako všetky svätuškáry.

Možno to chcelo väčšiu zdržanlivosť –

no nevedela som, že načúvaš.

Úprimné vyznanie mi teda prepáč

a nemysli si, že sa núkam lacno.

To tma ti prezradila moju lásku.

(2.dejstvo, 2.výstup)

Júlia (6)

Neprisahaj! Aj keď si moja radosť,

neradujem sa z týchto nočných sľubov.

Sú unáhlené, nepremyslené,

sú ako blesk, čo stratí sa vždy, skôr

než povieš „blyslo sa“. Tak dobrú noc.

Tento puk lásky možno doružova

rozkvitne raz, keď stretne sa znova.

(2.dejstvo, 2.výstup)

Júlia (8)

Mám v sebe celé veľké more lásky,

a nekonečné – čím viac ti jej dávam,

tým viac jej v mojom srdci pribúda.

(2.dejstvo, 2.výstup)

Júlia (10)

Len šibaj pohonič, nech čím skôr tvoje,

ohnivé kone aj s kočiárom slnka

doletia na západ, do ríše spánku

a stemnie celá obloha! (...) Príď, múdra noc,

príď celá v čiernom a nauč ma všetko

stratiť aj získať v tom súboji lásky,

v ktorom sa stretnú dvaja anjeli! (...)

Príď nežná čiernovláska noc, a daj mi

Romea! Až keď zomrie bude tvoj – (...)

(3. dejstvo, 2. výstup)

*číslo v zátvorke predstavujú poradie scén
pri prezentovaní práce skupin